

Jurisprudentie

BESCHIKKING VAN HET HOF (Achtste kamer)

21 juni 2016*

„Prejudiciële verwijzing — Artikel 99 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof — Artikel 101 VWEU — Wegvervoer — Prijs voor het vervoer van goederen over de weg voor rekening van derden die niet lager mag zijn dan minimumbedrijfskosten — Mededinging — Vaststelling van de kosten door het ministerie van Infrastructuur en Vervoer”

In zaak C-121/16,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 267 VWEU, ingediend door de Tribunale di Cagliari (rechter in eerste aanleg Cagliari, Italië) bij beslissing van 28 oktober 2015, ingekomen bij het Hof op 29 februari 2016, in de procedure

Salumificio Murru SpA

tegen

Autotrasporti di Marongiu Remigio,

geeft

HET HOF (Achtste kamer),

samengesteld als volgt: D. Šváby (rapporteur), kamerpresident, J. Malenovský en M. Vilaras, rechters,

advocaat-generaal: M. Szpunar,

griffier: A. Calot Escobar,

gelet op het besluit, de advocaat-generaal gehoord, om uitspraak te doen bij met redenen omklede beschikking, overeenkomstig artikel 99 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof,

de navolgende

Beschikking

- 1 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 101 VWEU, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 3, VEU.

* Procestaal: Italiaans.

- 2 Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Salumificio Murru SpA en Autotrasporti di Marongiu Remigio over de betaling van een som die overeenstemt met het verschil tussen het werkelijk betaalde bedrag voor verschillende vervoersverrichtingen, en het bedrag dat verschuldigd is volgens de nationale regeling tot vaststelling van de prijs voor het vervoer van goederen over de weg voor rekening van derden.

Toepasselijke bepalingen

- 3 Wet nr. 32 van 1 maart 2005 houdende delegatie aan de regering van de hervorming van de regeling van het vervoer over de weg van personen en goederen (GURI nr. 57 van 10 maart 2005, blz. 5) heeft in het bijzonder tot doel een gereguleerde liberalisering in te voeren en het bestaande stelsel van verplichte margetarieven te vervangen door een stelsel dat is gebaseerd op vrije onderhandelingen over de prijzen voor het vervoer van goederen over de weg.
- 4 In het kader van de delegatie waarin wet nr. 32 van 1 maart 2005 voorziet, heeft de Italiaanse regering verschillende wetsbesluiten vastgesteld, waaronder wetsbesluit nr. 284 van 21 november 2005 (gewoon supplement bij GURI nr. 6 van 9 januari 2006), tot instelling van een Consulta generale per l'autotrasporto e la logistica (raad van advies voor het wegvervoer en de logistiek, Italië), een instelling belast met adviesverlening, en als orgaan hiervan, het Osservatorio sulle attività di autotrasporto (waarnemingscentrum voor de sector wegvervoer, Italië; hierna: „Osservatorio”), bestaande uit tien door de voorzitter van de algemene raad voor het wegvervoer en de logistiek gekozen leden, dat in het bijzonder toeziet op de naleving van de bepalingen op het gebied van de wegverkeersveiligheid en de sociale zekerheid en zorgt voor de aanpassing van de gebruiken en gewoonten bij mondelinge overeenkomsten voor vervoer van goederen over de weg.
- 5 Artikel 83 bis van voorlopig wetsbesluit nr. 112 van 25 juni 2008 (hierna: „voorlopig wetsbesluit nr. 112/2008”) heeft vervolgens de draagwijdte van de bij wetsbesluit nr. 286 van 21 november 2005 ingevoerde liberalisering van de tarieven beperkt door voor mondelinge overeenkomsten te bepalen dat het door de opdrachtgever verschuldigde bedrag niet lager mag zijn de minimumbedrijfskosten, waarvan de vaststelling is opgedragen aan het Osservatorio, en die de maandelijks vastgestelde gemiddelde brandstofprijs per afgelegde kilometer uitgesplitst naar type voertuig en het halfjaarlijks vastgestelde aandeel, uitgedrukt in procenten, van de brandstofkosten in de bedrijfskosten van ondernemingen voor wegvervoer voor rekening van derden omvatten.
- 6 Artikel 83 bis, lid 10, van voorlopig wetsbesluit nr. 112/2008 bepaalde dat „[z]olang de in de leden 1 en 2 [waarin de activiteiten van het Osservatorio werden geregeld] bedoelde vaststellingen niet beschikbaar zijn, stelt het ministerie van Infrastructuur en Vervoer de index van de brandstofkosten, uitgesplitst naar type voertuig en per afgelegde kilometer, en het aandeel daarvan in de kosten vast op basis van de gegevens waarover het beschikt, en van de maandelijks waarnemingen van het ministerie van Economische Ontwikkeling betreffende de gemiddelde prijs van diesel, de meest representatieve sectororganisaties van vervoerders en opdrachtgevers gehoord”.
- 7 Artikel 83 bis, lid 11, heeft de volgende bewoordingen: „[d]e bepalingen van de leden 3 en 10 van dit artikel zijn van toepassing op alle wijzigingen in de kostprijs van diesel vanaf 1 januari 2009 of vanaf de laatste aanpassing verricht vanaf die datum”.
- 8 Het ministerie van Infrastructuur en Vervoer heeft dus vanaf juni 2009 maandelijks de gegevens betreffende de gemiddelde brandstofprijzen bekendgemaakt tot aan de bekendmaking, op 2 november 2011, van de tabellen die zijn vastgesteld door het in juli 2010 opgerichte Osservatorio.

- 9 Artikel 1, lid 248, van wet nr. 190/2014, in werking getreden op 1 januari 2015, heeft artikel 83 bis van voorlopig wetsbesluit nr. 112/2008 dusdanig gewijzigd dat de vaststelling van de prijs sindsdien aan partijen wordt overgelaten. Dit laatste artikel, zoals gewijzigd bij wet nr. 190/2014, is evenwel *ratione temporis* op het hoofdgeding niet van toepassing.

Hoofdgeding en prejudiciële vragen

- 10 Salumificio Murru SpA werd gelast 37 136,27 EUR, te vermeerderen met verdragingsrente en proceskosten, te betalen aan de firma Autotrasporti di Marongiu Remigio, als saldo van de prijs van het door deze laatste op basis van een tussen hen gesloten mondelinge overeenkomst verrichte vervoer, welk saldo met name overeenstemt met het verschil tussen het reeds betaalde bedrag en hetgeen verschuldigd is volgens artikel 83 bis, leden 6 tot en met 9, van voorlopig wetsbesluit nr. 112/2008.
- 11 Salumificio Murru SpA heeft verzet gedaan tegen dit dwangbevel en daartoe met name aangevoerd dat de in de dwangbevelprocedure aangevoerde regel ongrondwettig en in strijd met het Unierecht is. Autotrasporti di Marongiu Remigio heeft afwijzing van het verzet gevorderd.
- 12 In dit verband merkt de verwijzende rechter op dat het Hof in het arrest van 4 september 2014, API e.a. (C-184/13–C-187/13, C-194/13, C-195/13 en C-208/13, EU:C:2014:2147), voor recht heeft verklaard dat artikel 101 VWEU juncto artikel 4, lid 3, VEU aldus moet worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling als die welke in de hoofdgedingen aan de orde was, uit hoofde waarvan de prijs voor het vervoer van goederen over de weg voor rekening van derden niet lager mag zijn dan minimumbedrijfskosten die worden vastgesteld door een orgaan dat hoofdzakelijk wordt gevormd door vertegenwoordigers van de betrokken marktdeelnemers.
- 13 Hij merkt evenwel op dat het Hof in dat arrest een andere situatie heeft beoordeeld dan de thans aan hem voorgelegde situatie.
- 14 Volgens de verwijzende rechter ging het in die zaak om de minimumbedrijfskosten zoals vastgesteld door het Osservatorio, een orgaan dat hoofdzakelijk wordt gevormd door vertegenwoordigers van de betrokken marktdeelnemers, terwijl het hoofdgeding betrekking heeft op de minimumkosten zoals vastgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Vervoer. Derhalve is hij van oordeel dat de overwegingen van het arrest van 4 september 2014, API e.a. (C-184/13–C-187/13, C-194/13, C-195/13 en C-208/13, EU:C:2014:2147) niet kunnen worden toegepast op de in het hoofdgeding aan de orde zijnde regeling.
- 15 In het licht van de punten 50 tot en met 57 van het arrest van 4 september 2014, API e.a. (C-184/13–C-187/13, C-194/13, C-195/13 en C-208/13, EU:C:2014:2147), vraagt de verwijzende rechter zich niettemin af of een dergelijke regeling niet in strijd is met de aan de lidstaten opgelegde verplichting om geen maatregelen, zelfs niet van wettelijke of bestuursrechtelijke aard, te nemen of te handhaven, die het nuttig effect van de op ondernemingen toepasselijke mededingingsregels zouden kunnen aantasten.
- 16 Tegen deze achtergrond heeft de Tribunale di Cagliari (rechter in eerste aanleg Cagliari, Italië) de behandeling van de zaak geschorst en het Hof de volgende prejudiciële vragen voorgelegd:
- „1) Dient artikel 101 VWEU, juncto artikel 4, lid 3, VEU, aldus te worden uitgelegd dat het in de weg staat aan een nationale regeling zoals die welke is neergelegd in lid 10 van artikel 83 bis van voorlopig wetsbesluit nr. 112/2008, voor zover daarin wordt bepaald dat de prijs voor het vervoer van goederen over de weg voor rekening van derden niet lager mag zijn dan de door het ministerie van Infrastructuur en Vervoer vastgestelde minimumbedrijfskosten en niet aan het vrije oordeel van de partijen wordt overgelaten?

- 2) Kunnen, gelet op feit dat het ministerie van Infrastructuur en Vervoer een overheidsinstantie is, de mededingingsregels op de interne markt door de nationale regeling worden beperkt om het doel van bescherming van de verkeersveiligheid te bereiken?”

Beantwoording van de prejudiciële vragen

- 17 Wanneer een gestelde prejudiciële vraag identiek is aan een vraag waarover het Hof reeds uitspraak heeft gedaan, wanneer het antwoord op een dergelijke vraag duidelijk uit de rechtspraak kan worden afgeleid of over het antwoord op een prejudiciële vraag redelijkerwijs geen twijfel kan bestaan, kan het Hof krachtens artikel 99 van het Reglement voor de procesvoering in elke stand van het geding op voorstel van de rechter-rapporteur, de advocaat-generaal gehoord, beslissen om bij met redenen omklede beschikking uitspraak te doen.
- 18 Deze bepaling dient in het kader van de onderhavige prejudiciële verwijzing te worden toegepast.
- 19 Met zijn vragen, die samen moeten worden onderzocht, wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 101 VWEU juncto artikel 4, lid 3, VEU aldus moet worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling als die welke in het hoofdgeding aan de orde is, uit hoofde waarvan de prijs voor het vervoer van goederen over de weg voor rekening van derden niet lager mag zijn dan minimumbedrijfskosten die worden vastgesteld door een nationale overheidsdienst.
- 20 Volgens vaste rechtspraak van het Hof heeft artikel 101 VWEU weliswaar slechts betrekking op het gedrag van ondernemingen en niet op wettelijke of bestuursrechtelijke maatregelen van de lidstaten, maar dit neemt niet weg dat dat artikel, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 3, VEU, dat een verplichting tot samenwerking tussen de Europese Unie en de lidstaten in het leven roept, voorschrijft dat de lidstaten geen maatregelen, zelfs niet van wettelijke of bestuursrechtelijke aard, mogen nemen of handhaven die het nuttig effect van de op ondernemingen toepasselijke mededingingsregels ongedaan kunnen maken (arrest van 4 september 2014, API e.a., C-184/13–C-187/13, C-194/13, C-195/13 en C-208/13, EU:C:2014:2147, punt 28 en aldaar aangehaalde rechtspraak).
- 21 Er bestaat strijdigheid met artikel 101 VWEU, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 3, VEU, wanneer een lidstaat het tot stand komen van met artikel 101 VWEU strijdige mededingingsregelingen oplegt of begunstigt dan wel de werking ervan versterkt, of aan zijn eigen regeling het overheidskarakter ontnemt door de verantwoordelijkheid voor het nemen van besluiten tot interventie op economisch gebied aan particuliere marktdeelnemers over te laten (arrest van 4 september 2014, API e.a., C-184/13–C-187/13, C-194/13, C-195/13 en C-208/13, EU:C:2014:2147, punt 29 en aldaar aangehaalde rechtspraak).
- 22 In casu staat het vast dat de in artikel 83 bis van het voorlopig wetsbesluit nr. 112/2008 bedoelde minimumkosten door het ministerie van Infrastructuur en Vervoer zelf zijn vastgesteld, nadat de meest representatieve sectororganisaties van vervoerders en opdrachtgevers zijn gehoord.
- 23 Gelet op deze wijze van vaststelling is het duidelijk dat de lidstaat zijn eigen regeling geenszins het overheidskarakter ontnemt door de verantwoordelijkheid voor het nemen van besluiten tot interventie op economisch gebied aan particuliere marktdeelnemers over te laten.
- 24 Aan deze conclusie wordt niet afgedaan door het gegeven dat de minimumkosten bedoeld in artikel 83 bis van voorlopig wetsbesluit nr. 112/2008 worden vastgesteld nadat de meest representatieve sectororganisaties van vervoerders en opdrachtgevers zijn gehoord (zie in die zin arrest van 4 september 2014, API e.a., C-184/13–C-187/13, C-194/13, C-195/13 en C-208/13, EU:C:2014:2147, punt 30 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

- 25 Om dezelfde redenen kan met betrekking tot de wijze van vaststelling door het ministerie van Infrastructuur en Vervoer van de in artikel 83 bis van voorlopig wetsbesluit nr. 112/2008 bedoelde minimumkosten niet worden aangenomen dat een regeling als die van het hoofdgeding grond biedt voor de conclusie dat een mededingingsregeling tussen ondernemingen bestaat in de zin van artikel 101 VWEU, die door de overheid zou zijn opgelegd of begunstigd, dan wel waarvan de werking door de overheid zou zijn versterkt.
- 26 In dit opzicht verschilt de onderhavige situatie van die welke aan de orde was in de zaak die heeft geleid tot het arrest van 4 september 2014, API e.a., C-184/13–C-187/13, C-194/13, C-195/13 en C-208/13, EU:C:2014:2147), waar het Hof in punt 41 heeft geoordeeld dat het Osservatorio moet worden beschouwd als een ondernemersvereniging in de zin van artikel 101 VWEU wanneer het bij besluit de minimumbedrijfskosten voor het wegvervoer vaststelt.
- 27 Daarom behoeft in casu niet te worden beoordeeld of een regeling als die in het hoofdgeding mededingingsbeperkingen oplegt die werkelijk noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van legitieme doelstellingen.
- 28 Gelet op een en ander dient op de prejudiciële vraag te worden geantwoord dat artikel 101 VWEU, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 3, VEU, aldus moet worden uitgelegd dat het zich niet verzet tegen een nationale regeling als die welke in het hoofdgeding aan de orde is, uit hoofde waarvan de prijs voor het vervoer van goederen over de weg voor rekening van derden niet lager mag zijn dan minimumbedrijfskosten die worden vastgesteld door een nationale overheidsdienst.

Kosten

- 29 Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de verwijzende rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

Het Hof (Achtste kamer) verklaart voor recht:

Artikel 101 VWEU, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 3, VEU, moet aldus worden uitgelegd dat het zich niet verzet tegen een nationale regeling als die welke in het hoofdgeding aan de orde is, uit hoofde waarvan de prijs voor het vervoer van goederen over de weg voor rekening van derden niet lager mag zijn dan minimumbedrijfskosten die worden vastgesteld door een nationale overheidsdienst.

ondertekeningen